

การเว้นระยะห่างทางเพศสถานะ: นวนิยายยาไออิของไทยในการเมืองเรื่องชนบวรณกรรม กับการตีความ¹

นัทธัย ประสานนาม²

บทคัดย่อ

ยาไออิคือเรื่องโรมานซ์ที่นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างชายรักชาย ส่วนใหญ่เขียนโดยนักเขียนหญิง แต่งานสร้างสรรค์กลุ่มนี้กลับเว้นระยะห่างทางเพศสถานะ กล่าวคือ แม้อยู่ห่างจากความสัมพันธ์แบบรักต่างเพศ แต่ไม่นิยามรักโรแมนติกแบบเพศเดียวกันผ่านอัตลักษณ์เกย์ บทความนี้ต้องการวิเคราะห์การเมืองที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ดังกล่าวในนวนิยายยาไออิของไทย โดยพินิจชนบและการตีความยาไออิในฐานะคุณสมบัติของตัวบทและแบบแผนการรับตัวบท กรอบของการวิเคราะห์เกิดจากการสมรสกันระหว่างยาไออิศึกษา กับนวนิยายโรมานซ์ประชานิยมศึกษา กรณีศึกษาคือนวนิยายเรื่อง *ด้ายแดง* ของ LazySheep ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า การเว้นระยะห่างทางเพศสถานะอยู่ในข้อถกเถียงเกี่ยวกับยาไออิมาโดยตลอด การเมืองในชนบวรณกรรมยาไออิมีทั้งยอมรับและท้าทายบรรทัดฐานรักต่างเพศ ในขณะเดียวกัน กวีพากษ์บรรทัดฐานแบบรักเพศเดียวกันผ่านตรรกะของตัวบท ในฐานะนวนิยายโรมานซ์แนวข้ามภพชาติของไทย *ด้ายแดง* ยืนยันว่า การกลับชาติมาเกิดของตัวละครเอกเป็นไปเพื่อได้สมรสกัน มิใช่เพื่อยืนยันอัตลักษณ์เกย์ นวนิยายยาไออิจึงผลิตข้ามโนทัศน์ที่ว่าความรักบริสุทธิ์อยู่เหนือเพศสถานะหรือประเด็นทางสังคมทั้งปวง

คำสำคัญ: ยาไออิ นวนิยายโรมานซ์ นวนิยายไทย การเมืองเพศสถานะ

* วันที่รับบทความ 1 มิถุนายน 2563; วันที่แก้ไขบทความ 12 กรกฎาคม 2563; วันที่ตอบรับบทความ 15 กรกฎาคม 2563.

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย นวนิยายยาไออิของไทย: การศึกษาประเภทวรรณกรรมและแนวคิดเรื่องความรัก ที่ได้รับทุนสนับสนุนจากฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปี 2563

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์วารณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Gender Distancing: Thai *Yaoi* Novels within the Politics of Literary Convention and Interpretation³

Natthanai Prasannam⁴

Yaoi is the romance depicting male homosexual relationship mostly reimaged by female writers. Despite their homosexual contents, *yaoi* texts practice gender distancing. That is, the texts disregard the heterosexual relationship without defining their alternative romantic love through gay identities. This article hopes to analyze the politics behind gender distancing in the Thai *yaoi* novel through literary convention and interpretation of *yaoi* in the lens of textualism and mode of reception. The analytical frame is conceived within the marriage between *yaoi* studies and popular romance studies. The case study is LazySheep's *The Red Thread (Dai Daeng)*. The analysis exposes the perpetual existence of gender distancing within the *yaoi* debates. The politics in literary convention of *yaoi* is to subscribe and challenge heteronormativity while simultaneously subverting homonormativity through the textual logic. As a Thai reincarnation romance, *The Red Thread* reassures the protagonists' blessed reunion in their next lives rather than the assertion of gay identity. That is, Thai *yaoi* novels tend to endorse the pure love ideal beyond the ties of all genders or social issues.

Keywords: *yaoi*, romance, Thai novel, gender politics

³ This article is a part of the research project titled *Thai Yaoi Novels: A Study of Genre and the Concept of Love*. The project has been funded by the Research and Innovation Unit, Faculty of Humanities, Kasetsart University (2020)

⁴ Associate Professor, Department of Literature, Faculty of Humanities, Kasetsart University

“เพราะรักเรานั้นไม่ใช่ทุกสิ่ง”: ความนำ

จินตนาการว่าด้วยความสัมพันธ์ลึกซึ้งระหว่างเด็กหนุ่มในรูปแบบนวนิยายที่ส่วนใหญ่ เป็นผลงานของนักเขียนหญิงได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในประเทศไทยนับตั้งแต่ครั้งหลังของทศวรรษ 2550 ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน⁵ งานเขียนกลุ่มดังกล่าวเรียกว่านวนิยายยาโออิ (yaoi) หรือเรียกอย่างย่อว่า “นิยายวาย” งานสร้างสรรค์ประเภทนี้มีอิทธิพลต่ออุตสาหกรรมหนังสือและอุตสาหกรรมสกรีน (ภาพยนตร์ โทรทัศน์ การออกอากาศภาพเคลื่อนไหวทางเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต)

ในแง่อุตสาหกรรมหนังสือ นวนิยายยาโออิของไทยมีเทศกาลหนังสือเป็นของตนเอง เริ่มจัดครั้งแรกใน พ.ศ. 2552 ด้วยความร่วมมือระหว่างนักเขียนกับนักอ่าน (ณิชากรีย์ เลิศวิญญโรจน์, 2560: 83) เทศกาลวรรณกรรมของนวนิยายวายกลับมาอย่างเป็นทางการใน พ.ศ. 2560 ในนาม “งานมหกรรมนิยายวายแห่งชาติ” หรือ “Y Book Fair” จัดขึ้นในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 ณ กองพลทหารม้าที่ 2 รักษาพระองค์ เทศกาลวรรณกรรมในวาระนี้มีสำนักพิมพ์เข้าร่วมมากกว่า 30 สำนักพิมพ์ ไม่รวมนักเขียนที่จัดพิมพ์ผลงานของตนเอง (Prepanod Nainapat, 2560) ส่วนในพื้นที่อื่น เช่น วัฒนธรรมสกรีน (screen culture) นับจาก พ.ศ. 2557⁶ เป็นต้นมา มีการแพร่ภาพซีรีส์และภาพยนตร์ยาโออิมากกว่า 110 เรื่องแล้ว (Prasannam, 2019: 67) เหล่านี้คือดัชนีชี้วัดการทะยานขึ้นของวัฒนธรรมยาโออิในสังคมไทยและในภูมิภาคเอเชียโดยรวม

จากชื่อ “ยาโออิ” ทำให้พอคาดเดาได้ว่า ต้นกำเนิดของยาโออิมาจากวัฒนธรรมญี่ปุ่น มีศัพท์อีกคำหนึ่งในหลายบริบทใช้แทนยาโออิคือ “Boys' Love”

⁵ ตัวอย่างที่เห็นเด่นชัดคือ ในหมู่วัยรุ่นผู้รักวรรณกรรม เช่น กลุ่มนิสิตนักศึกษาที่รวมตัวกันในชุมนุมหรือชมรมวรรณศิลป์ในมหาวิทยาลัย ก็โอ้อวดวรรณกรรมแนวนี้เช่นกัน ดังที่มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า “วรรณศิลป์” กลายเป็น “วายนะศิลป์” (ณัฐพล พลาหาญ, 2556: 44-47).

⁶ ใน พ.ศ. 2557 *Love Sick: The Series* หรือ *รักุ่น ้วยุ่นแสบ* ซีรีส์ที่ดัดแปลงจากนวนิยายในเว็บไซต์ DekD.com เขียนโดย INDRYTIMES ออกอากาศทางช่องโทรทัศน์ผ่านระบบทีวีแอนด์ล็อก ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ และออกอากาศคู่ขนานผ่านระบบโทรทัศน์ดิจิทัลทางช่อง 9 MCOT HD เป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้ยาโออิขยายตัวในวัฒนธรรมสกรีน จนกระทั่งไปสู่การเล่าเรื่องแบบข้ามสื่อ และการทำให้ยาโออิเป็นอุตสาหกรรมเต็มขั้น (ดู Prasannam, 2019).

เรียกอย่างย่อว่า “BL” คำนี้เป็นที่นิยมกว่าในงานวิชาการภาษาอังกฤษ ในขณะที่บางวัฒนธรรมนิยมคำว่า “ยาโออิ” หรือ “วาย” มากกว่า เช่น ในบริบทไทยและบริบทเกาหลี (Prasannam, 2019) ในปัจจุบันยาโออิแพร่หลายไปทั่วโลก โดยยังคงมีศูนย์กลางอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออก คำจำกัดความดั้งเดิมของยาโออิอาจสรุปได้อย่างกระชับว่าเป็น “โรมานซ์ระหว่างผู้ชาย [เขียน] โดยผู้หญิงเพื่อ [ผู้อ่าน] ผู้หญิง” (“male-male romance by and for women”) (Mizoguchi, 2003)⁷ แต่เมื่อผ่านกาลเวลา การเข้าสู่อุตสาหกรรมและการบริโภคทำให้คำจำกัดความของยาโออิหรือ BL ขยายออกเป็น “โรมานซ์ระหว่างผู้ชายสร้างสรรค์โดยผู้หญิงเพื่อ [ผู้อ่าน] ผู้หญิงและชนกลุ่มน้อยทางเพศ”⁸ (“a genre of male-male romance created by and for women and sexual minorities”)

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า การให้คำจำกัดความยาโออิมักมีอยู่สองส่วนเสมอ คือ (1) ส่วนที่วาดด้วยคุณสมบัติหรือลักษณะเฉพาะของตัวบท (“โรมานซ์ระหว่างผู้ชาย”) และ (2) ส่วนที่วาดด้วยผู้เขียนและผู้อ่าน (“สร้างสรรค์โดยผู้หญิงเพื่อ [ผู้อ่าน] ผู้หญิงและชนกลุ่มน้อยทางเพศ”) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอในเบื้องต้นว่า ในการสร้างข้อถกเถียงเกี่ยวกับยาโออิ ให้พิจารณาตัวบทหรือสื่อกลุ่มนี้ในสองมิติ ดังนี้

(1) ยาโออิในฐานะคุณสมบัติ ลักษณะเฉพาะ ประเภท หรือหมวดหมู่ของงานสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นบันเทิงคดี หนังสือการ์ตูน (มังงะ) การ์ตูนภาพเคลื่อนไหว (อนิเมะ) เกม ละครวิทยุ มิวสิกวิดีโอ เพลง และการแต่งกายแบบคอสเพลย์ (Yang and Xu, 2017: 3) ปัจจุบันยังหมายรวมถึงซีรีส์ทางโทรทัศน์และภาพยนตร์ด้วย

(2) ยาโออิในฐานะแบบแผน/วิธีการเสิร์ฟ การอ่าน หรือการดู มิติดังกล่าวสังเกตได้จากการเสพ อ่าน หรือชมสื่อประชานิยม (popular media) แล้วผู้อ่านเน้นตีความหรือสร้างความสัมพันธ์ลึกซึ้งในจินตนาการระหว่างตัวละครชาย

⁷ ดูคำจำกัดความของยาโออิและนวนิยายยาโออิของไทยอย่างละเอียดได้ใน นัทธนัย ประสานนาม (2562).

⁸ คำว่าชนกลุ่มน้อยทางเพศ (sexual minority) นี้ น่าจะใช้เพื่อเน้นความเป็นชายขอบ ความเป็น “คนอื่น” ทางเพศวิถียาโออิวัฒนธรรมบรรทัดฐานรักต่างเพศ (heteronormative culture) (Lam, 2006: 519).

นักแสดงชาย หรือบุคคลจริง จนนำไปสู่การต่อยอดเป็นบันเทิงคดีของแฟนหรือแฟนฟิก (fan fiction/fan fic) หรืองานศิลปะที่สร้างสรรค์โดยแฟน (fan art) ที่มีลักษณะตามมิติในข้อ (1) ได้ กล่าวได้ว่า ยาโออิในมิตินี้หลอมรวมกับสื่อระดับท้องถิ่นและระดับโลก วัฒนธรรมคนดัง (celebrity culture)⁹ และพัฒนาไปสู่วัฒนธรรมข้ามชาติ ตลอดจนบริบทวัฒนธรรมที่เหนือกว่าวัฒนธรรมแฟน (meta-fan culture หรือวัฒนธรรมที่กลับมาหล่อหลอมวัฒนธรรมแฟนอีกทอดหนึ่ง) (Yang and Xu, 2017)

การสร้างขอบเขตของยาโออิจึงแหลมคมขึ้นมา เมื่อคำจำกัดความขยายออกโอบรับชนกลุ่มน้อยทางเพศ (ในที่นี้อาจหมายถึงกลุ่มเลสเบียน [lesbian] เกย์ [gay] คนรักสองเพศ [bisexual] และคนข้ามเพศ [transgender] เรียกรวมน่ากลุ่ม LGBT) แต่วัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับยาโออิ (โดยเฉพาะวัฒนธรรมแฟน) ยังครอบงำโดยผู้หญิงอยู่ (Yang and Xu, 2017: 3) แรงเครียดที่เกิดขึ้นนำไปสู่คำถามที่ผู้วิจัยถูกถามซ้ำๆ ว่า “ยาโออิต่างกับเกย์อย่างไร” คำตอบที่ได้ในเบื้องต้นอ้างอิงกับการพินิจยาโออิในสองมิติดังที่ได้อธิบายไปก่อนหน้านี้แล้ว ในขณะที่เกย์หรือความเป็นเกย์ (gayness) อยู่กับเพศสถานะ (gender หรือเพศในมิติสังคมวัฒนธรรม) และเพศวิถี (sexuality หรือภาคปฏิบัติทางเพศ หมายถึงทั้งรสนิยมทางเพศ เพศสัมพันธ์ เพศในมิติสุขภาพ ฯลฯ) การนำเสนอความสัมพันธ์หรือรักโรแมนติกระหว่างผู้ชายในยาโออิจึงไม่มีวัฒนธรรมเกย์เป็นศูนย์กลาง (นัทธนัย ประสานนาม, 2562: 22) เกณฑ์ที่ว่าไม่มีวัฒนธรรมเกย์เป็นศูนย์กลางนี้เกิดขึ้นจากการนำยาโออิไปเปรียบเทียบกับนวนิยายโรมานซ์ของกลุ่มชนกลุ่มน้อยทางเพศ โดยเฉพาะกลุ่มผู้อ่านเกย์และเลสเบียนที่มองว่า สูตรเรื่องราวความรักแบบ “หนุ่มน้อยรักหญิงสาว” (boy loves girl) ใช้ไม่ได้ จึงนำเสนอทางเลือกที่จะแทนที่วัฒนธรรมรักต่างเพศผ่านการขยายผลจากไลฟ์สไตล์ของเกย์และเลสเบียนให้ปรากฏในนวนิยายโรมานซ์มากกว่า (Ramsdell, 2012: 368)

⁹ เห็นได้จากอุตสาหกรรมดาราที่สร้างควาย รวมทั้งเว็บไซต์โซเชียลมีเดียที่นำเสนอเด็กหนุ่ม/ชายหนุ่มรูปงาม ส่วนใหญ่ในบริบทไทยเกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย เช่น Chula Cute Boy (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) TU Sexy Boy (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) KU Sexy Boy (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) ช้างเผือกอยู่ในป่า (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) เด็กหนุ่มรูปงามในเว็บไซต์เหล่านี้บ้างทำงานวงการบันเทิง และจำนวนมากเป็นคนดังในโลกอินเทอร์เน็ต (internet celebrity).

การสร้างสรรคและเสพรับโรมานซ์ชายรักชายโดยถอยห่างจากวัฒนธรรมชายรักชายนี้เองที่เป็นปัญหา เพราะดูขัดแย้งในตนเอง กล่าวคือ ยาโออิไม่น่าเสนอ “ไลฟ์สไตล์ของเกย์” และหลีกเลี่ยงที่จะวิพากษ์ประเด็นทางสังคมของเกย์ในขณะเดียวกัน ตัวละครเอกชายรักชายในชนบทยาโออิแบ่งเป็นเซเมะ (seme) ในภาษาไทยเรียก “พระเอก” มีบทบาทเป็นฝ่ายรุกในเพศสัมพันธ์ และมีความเป็นชายมากกว่า และอุเคะ (uke) ในภาษาไทยเรียก “นายเอก” มีบทบาทเป็นฝ่ายรับในความสัมพันธ์ และมีความเป็นชายน้อยกว่า (Mizoguchi, 2003) คล้ายกับพระเอกนางเอกในโรมานซ์ระหว่างชายหญิงรักต่างเพศ เท่ากับว่า ยาโออิไม่ได้โอברับหรือปฏิเสธทั้งบรรทัดฐานรักต่างเพศ (heteronormativity) และบรรทัดฐานรักเพศเดียวกัน (homonormativity) ในบริบทโรมานซ์โดยสิ้นเชิง¹⁰ ผู้วิจัยจึงขอเรียกปรากฏการณ์ดังกล่าวว่า “การเว้นระยะห่างทางเพศสถานะ” (*gender distancing*) อันหมายถึง การนำเสนอเพศสถานะของตัวละครที่ไม่ลงรอยกับอัตลักษณ์เพศสถานะ (gender identity) กล่าวคือ ไม่ลงรอยกับทั้งความคาดหวังที่สังคมมีต่อผู้ชายและมีต่อเกย์ การเว้นระยะห่างดังกล่าวเกิดจากลักษณะเฉพาะหรือจุดยืนทางวัฒนธรรมของยาโออิ ทั้งในแง่ชนบการสร้างสรรคและมุมมองเรื่องเพศ บทความวิจัยนี้จึงมุ่งนำเสนอวิวาทะว่าด้วยความแตกต่าง รวมทั้งแง่มุมที่ซ้อนทับกันระหว่างยาโออิกับความเป็นเกย์ รวมทั้งชนกลุ่มน้อยทางเพศอื่นๆ บทความจะพยายามอธิบายการเมืองที่อยู่เบื้องหลังความแตกต่างผ่านข้อถกเถียงของนักวิชาการจากหลากหลายบริบทและนวนิยายกรณีศึกษา โดยหวังว่า จะกระตุ้นให้เกิดบทสนทนาต่อไปหรือถูกท้าทายด้วยการตีความแบบอื่นได้อีกมากในภายหน้า

¹⁰ บรรทัดฐานรักต่างเพศ (heteronormativity) คือแบบอย่างหรือโมเดลหลักทางเพศของกลุ่มทางเศรษฐกิจการเมือง วัฒนธรรม และสังคม รวมทั้งวิธีที่บรรทัดฐานดังกล่าวจัดกาจัดกาอัตลักษณ์ ประสบการณ์ อาณาจักรแห่งความจริง (regimes of truth ซึ่งโดยพื้นฐานที่สุดหมายถึง ความจริงที่ประกอบสร้างขึ้นผ่านวาทกรรม) ความรู้ และอุดมการณ์เรื่อง เพศสถานะและเพศ (Jeppesen, 2016: 492) เช่น เพศภายใต้สถาบันการสมรส และสถาบันครอบครัว ส่วนบรรทัดฐานรักเพศเดียวกัน (homonormativity) กล่าวเฉพาะที่ปรากฏในสื่อ แบบอย่างหรือโมเดลที่ 1 คือการสร้างบรรทัดฐานรักเพศเดียวกันให้คนรักต่างเพศชม เช่น ตัวละครเกย์ไม่ประสบความสำเร็จในความรัก และถูกลดทอน/บดบังเพศวิถี ส่วนแบบอย่างหรือโมเดลที่ 2 คือการสร้างบรรทัดฐานให้คนรักเพศเดียวกันดำเนินตามคนรักต่างเพศ กล่าวคือ การผลิตซ้ำภาพเหมารวมเกี่ยวกับความเป็นเกย์ หรือวิถีทางที่ถูกต้องของเกย์ เช่น ในบริบทอเมริกัน เกย์เป็นผู้ชายผิวขาวที่ประสบความสำเร็จ มีการรับรู้บุญธรรมและแต่งงานกัน (Bolen, 2016: 543) เช่นเดียวกับการสร้างครอบครัวตามโมเดลบรรทัดฐานรักต่างเพศ.

กรณีศึกษาของบทความนี้คือ นวนิยายยอดนิยมนิยายเรื่อง *ด้ายแดง* เขียนโดย LazySheep¹¹ นวนิยายเรื่องนี้ได้ดัดแปลงเป็นซีรีส์ออกอากาศระหว่างวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 จนถึงวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2563 ในชื่อ *ด้ายแดง* มีชื่อภาษาอังกฤษว่า *Until We Meet Again the Series* กำกับโดย ศิวจน์ สวัสดิ์มณีกุล ออกอากาศทาง LINETV ผลงานกำกับของศิวจน์เรื่องก่อนหน้าคือซีรีส์ *บังเอิญรัก (Love by Chance the Series)* ที่โด่งดังไปทั่วเอเชีย นอกจากนั้น นวนิยายเรื่อง *ด้ายแดง* ยังมีตัวบทต่อยอดคือ *เชือกป่าน* โดยนักเขียนคนเดียวกัน ทั้งยังได้ประกาศสร้างเป็นซีรีส์ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2563 อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะไปถึงการวิเคราะห์กรณีศึกษา ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อถกเถียงจากงานวิชาการอันมีส่วนในการหลอมสร้างกรอบการอ่านที่เน้น “การเว้นระยะห่างทางเพศสถานะ” ในบทความนี้ จากนั้นจึงจะไปสู่ขั้นตอนการตีความที่แสดงให้เห็นการเมืองในระดับที่ซับซ้อนขึ้น

ภาพที่ 1 ซีรีส์เรื่อง *ด้ายแดง* (2562-2563) ที่ดัดแปลงจากนวนิยาย *ด้ายแดง* ของ LazySheep

¹¹ การอ้างอิงตัวบทนวนิยาย *ด้ายแดง* ในบทความนี้จะอ้างด้วยชื่อเรื่องโดยระบุเล่มและเลขหน้า.

“เรารู้ไม่มีอะไรได้มาง่ายตาย”:

ยาโออิศึกษากับข้อถกเถียงว่าด้วยการเว้นระยะห่างทางเพศสถานะในชนบ
การสร้างสรรค์ยาโออิ

ยาโออิศึกษา (yaoi studies) เป็นชื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัย บอยส์เลิฟ
ศึกษา (BL studies) เป็นแนวเทียบ ยาโออิศึกษาในที่นี้มีวัฒนธรรมยาโออิเป็น
ศูนย์กลางความสนใจ โดยอาศัยศาสตร์จากหลากหลายสาขามาช่วยในการอธิบาย
ปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในนามยาโออิ ผู้วิจัยขอเริ่มต้นนำเสนอ
ข้อถกเถียงในงานวิชาการที่มีสังคมวัฒนธรรมญี่ปุ่นเป็นพื้นที่ศึกษา เพื่อชี้ให้เห็น
ว่า ระยะห่างทางเพศสถานะในวัฒนธรรมยาโออิไม่ใช่ลักษณะเฉพาะของยาโออิ
ในบริบทไทยเท่านั้น แต่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมญี่ปุ่นอันเป็นต้นกำเนิดของยาโออิด้วย

(1) ชนบการสร้างสรรค์ยาโออิกับชนกลุ่มน้อยทางเพศในบริบทญี่ปุ่น

ผู้วิจัยเริ่มต้นการสำรวจจากบริบทญี่ปุ่นอันเป็นต้นกำเนิดของวัฒนธรรม
ยาโออิก่อน โดยพินิจชนกลุ่มน้อยทางเพศมิติที่เชื่อมโยงกับมนุษย์ชน Laurent
([2005] 2014) ในหนังสือ *Sexuality and Human Rights: A Global Overview*
กล่าวถึงชนกลุ่มน้อยทางเพศในญี่ปุ่นว่า ชุมชนเกย์และเลสเบียนในญี่ปุ่นผูกอยู่
กับวัฒนธรรมของเมืองใหญ่อย่างโตเกียว การรวมกลุ่มทางสังคมของเกย์และ
เลสเบียนจะเห็นได้ตาม “บาร์” ทั้งนี้ กลุ่มนักเคลื่อนไหวเรื่องสิทธิของชนกลุ่ม
น้อยทางเพศเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ไม่เป็นกลุ่มแยกเฉพาะเท่าที่พบในยุโรปหรือ
สหรัฐอเมริกา¹² กลุ่มเคลื่อนไหวในญี่ปุ่นเริ่มปรากฏตั้งแต่ปลายคริสต์ทศวรรษ
1980 บทบาทสำคัญประการหนึ่งของกลุ่มนักเคลื่อนไหวคือ การแต่งแปลเอกสาร
หรือหนังสือเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับคนรักเพศเดียวกัน แต่ไม่พบว่ามีพลังทาง
การเมืองมากเท่าใดนัก

¹² ตัวอย่างการเคลื่อนไหวของชนกลุ่มน้อยทางเพศที่แยกเป็นกลุ่มชัดเจนในยุโรปและสหรัฐอเมริกาคือ กลุ่ม
เคลื่อนไหวของเกย์ในฝรั่งเศสชื่อ Arcadie หรือ Mouvement Homophile de France (หลัง ค.ศ. 1954)
กลุ่มเคลื่อนไหวของเลสเบียนในฝรั่งเศสชื่อ Front Homosexuel d'Action Révolutionnaire (ก่อตั้งใน ค.ศ.
1971) กลุ่มเคลื่อนไหวหลังเหตุการณ์สโตนวอลล์ในสหรัฐอเมริกา (ค.ศ. 1969) เช่น กลุ่ม Gay Liberation
Front (GLF) และ Gay Activists' Alliance (GAA).

อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมการพิมพ์ยังคงเป็นพื้นที่หนึ่งที่ช่วยให้วัฒนธรรมเกย์ในญี่ปุ่นเติบโตได้ ในคริสต์ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา มีหนังสือเกี่ยวกับคนรักเพศเดียวกันในภาษาต่างประเทศจำนวนมากแปลเป็นภาษาญี่ปุ่น หลังจากนั้นตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1990 หนังสือประเภทเดียวกันในภาษาญี่ปุ่นจึงเริ่มขยายตัว การตูนบางประเภทที่ส่วนใหญ่เขียนโดยผู้หญิง และมีกลุ่มเป้าหมายคือเด็กสาว ปรากฏตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1970 งานกลุ่มนี้คือยาโออิ ขบวนการประพันธ์ของยาโออิคือ เน้นแก่นเรื่องความรักระหว่างตัวละครเอกชายเป็นหลัก ตัวเรื่องขาดศิลปะและเน้นฉากร่วมเพศ เกย์ญี่ปุ่นไม่มีใครจะทาบเทียบตนเองกับงานประเภทนี้ ในพื้นที่วัฒนธรรมการพิมพ์ เกย์ญี่ปุ่นหันไปเชื่อมโยงตนเองกับนิตยสารเกย์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนเกย์ ปาร์ตี้ กิจกรรมหรือประเด็นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเกย์ หรือความเป็นไปในสังคมมากกว่า (Laurent, 2014: 212)¹³

อันที่จริงข้อถกเถียงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างยาโออิกับชนกลุ่มน้อยทางเพศไม่ใช่ของใหม่ ในบริบทญี่ปุ่นเอง มีการปะทะต่อเนื่องจนกลายเป็น “กรณีพิพาทยาโออิ” (yaoi ronsō) ระหว่างปี 1992-1996 กรณีพิพาทเริ่มจากบทความของซาโต้ มาซากิ (Satō Masaki) ในวารสาร *Choisir* ในปี 1992 ซาโต้ผู้ประกาศตนว่าเป็นเกย์ วิพากษ์กลุ่มผู้หญิงที่เป็นผู้อ่านยาโออิอย่างรุนแรง เขาโกรธแค้นที่ยาโออินำเสนอคนรักเพศเดียวกันในลักษณะดูหมิ่น คนรักเพศเดียวกันถูกใช้เป็นเครื่องมือให้ผู้หญิงเติมเต็มความปรารถนาทางเพศ และหลีกเลี่ยงจากโลกความเป็นจริงที่ผู้หญิงเป็นเหยื่อของการกดขี่ทางเพศ ทว่า ปฏิบัติการของผู้เขียนและผู้อ่านยาโออิคือ พวกเขาไม่ได้นำพาต่อข้อวิพากษ์ดังกล่าว ทั้งยังยืนยันกรณว่าร่างกายของเกย์ในจินตนาการแบบยาโออิไม่ได้เกี่ยวข้องกับบุคคลจริง (Hitoshi, 2015: 214-219) หลังจากกรณีพิพาทดังกล่าวยาโออิยังคงถูกวิพากษ์จากมุมมองเกย์-เลสเบี้ยนญี่ปุ่นเองว่า ยาโออิทำให้เกย์กลายเป็นสินค้า แปลงเพศวิถีของเกย์ให้เป็นไปตามคติเหยียดเพศจากฝั่งคนรักเพศเดียวกัน (heterosexism) นอกจากนี้

¹³ ในคริสต์ทศวรรษ 1980 มีความพยายามที่จะเชื่อมโยงคนรักเพศเดียวกันในยาโออิกับความเป็นจริงเช่นกัน โดยเฉพาะยาโออิในพื้นที่นิตยสารอย่าง *June* และ *Allan* แต่การเชื่อมโยงดังกล่าวเกิดขึ้นในหมู่ผู้อ่านที่เป็นหญิงรักหญิงที่มองว่า ตนเองอยู่นอกบรรทัดฐานรักต่างเพศเช่นเดียวกับ “เด็กหนุ่มรูปงาม” ในยาโออิ (Welker, 2008: 51).

แล้ว นักวิชาการยังเห็นว่า ความรุนแรงทางเพศที่ปรากฏในยาโออิ เช่น การข่มขืน ยังผลิตซ้ำบุคลิกความเป็นชายที่ก้าวร้าวรุนแรงให้ดูเป็นความปกติด้วย (Hitoshi, 2015: 224)

การตอบโต้ของนักเขียนและนักอ่านที่ยืนกรานกรอบจินตนาการของยาโออิไม่ใช่วิธีการเดียวที่สร้างการเว้นระยะห่างทางเพศสถานะ (ไม่ยอมหลอมรวมตนเองเข้ากับวัฒนธรรมเกย์ ในขณะที่เดียวกันก็ถูกปฏิเสธจากวัฒนธรรมเกย์) งานยาโออิหรือบอยส์เลิฟ (BL) ยุคหลังกรณีพิพาทยาโออิมีความพยายามที่จะใช้ระยะห่างทางเพศสถานะสื่อความหมายทางการเมือง ซึ่งเผยให้เห็นได้ผ่านยุทธศาสตร์การอ่านที่เฉพาะเจาะจง รูปการณดังกล่าวพิจารณาได้จากงานวิจัยของ Akatsuka (2010: 163) ที่ศึกษาหนังสือการ์ตูน (มังงะ) แนวบอยส์เลิฟจำนวนสามเรื่องที่เขียนและพิมพ์เผยแพร่หลังปี 2000 โดยมุ่งวิเคราะห์การปฏิเสธภาวะรักเพศเดียวกัน (disavowal of homosexuality) ของตัวละครชายที่มีความรักและความสัมพันธ์กับตัวละครชายอีกตัวหนึ่ง ในตัวบทคัดสรรพบว่า มีตัวละครเอกที่แสดงจุดยืนอย่างชัดเจนผ่านบทสนทนา (การเปล่งเสียง การบอกกล่าว การตะโกน) ว่า พวกเขาไม่ใช่เกย์ให้ตัวละครอื่นฟัง ตัวบทคัดสรรแสดงให้เห็นเงื่อนไขในตัวบทที่สร้างระยะห่างกับภาวะรักเพศเดียวกัน ไม่ใช่กับตัวละครในเรื่องเท่านั้น แต่ระยะห่างดังกล่าวยังเกิดกับผู้อ่านที่ดำดิ่งสู่เรื่องราวที่เข้มข้นทางอารมณ์ระหว่างตัวละครด้วย

ที่น่าสนใจคือ การสร้างระยะห่างหรือการปฏิเสธภาวะรักเพศเดียวกันนั่นเอง กลับมีศักยภาพในการทำทาบรทัดฐานรักต่างเพศที่ปรากฏในอัตลักษณ์ชายหญิงที่ตายตัว ชายหญิงรักต่างเพศและบรรทัดฐานนั้นจะถูกวิพากษ์และล้อเลียน โดยอัตลักษณ์ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้มีอยู่ แต่ปรากฏได้ในงาน BL หรือยาโออิ เมื่ออัตลักษณ์ไม่เป็นไปอย่างเบ็ดเสร็จตายตัว และโครงข่ายแบบรักต่างเพศไม่ใช่สิ่งที่เราต้องทักท้วงตาม ความปรารถนาจึงไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามเพศสถานะหรือเพศวิถี ในพื้นที่ของตัวบทที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้อ่านผู้หญิงลักษณะดังกล่าวนี้ยังนำไปสู่การประเมินค่าความเป็นหญิงใหม่ด้วย (Akatsuka, 2010: 167)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า ในสังคมญี่ปุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชายในยาโออิมิระยะห่างจากวัฒนธรรมเกย์หรือกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน เพราะเกย์ไม่ใช่ผู้สร้างและผู้รับหรือกลุ่มเป้าหมายของยาโออิ ยิ่งไปกว่านั้น ยาโออียังไม่อาจตอบสนองความสนใจของชุมชนเกย์ ในแง่กิจกรรมที่สมาชิกในชุมชนจะมาร่วมกัน หรือประเด็นเรื่องสังคมและกฎหมาย ทั้งยังถูกวิพากษ์จากชุมชนเกย์ด้วย นอกจากนั้น งานสร้างสรรค์แบบยาโออิหลายเรื่องยังใช้การเว้นระยะห่างทางเพศสถานะในการตั้งคำถามกับบรรทัดฐานรักต่างเพศอันเป็นการแสดงออกแบบหนึ่งของการเมืองวัฒนธรรม (cultural politics หรือการครอบงำและการต่อสู้ตีตรนทางความหมายผ่านพื้นที่วัฒนธรรม) สิ่งที่พบในสังคมญี่ปุ่นจึงตกย้ำสมมติฐานของผู้วิจัยว่า ยาโออิมิได้มีวัฒนธรรมเกย์เป็นศูนย์กลาง

เมื่อยาโออิจากญี่ปุ่นแพร่หลายสู่วัฒนธรรมอื่น ประเด็นเรื่องระยะห่างทางเพศสถานะก็ยังคงอยู่ เช่นในเกาหลีใต้ ที่กลุ่มแฟนสร้างจินตนาการเกี่ยวกับชายรักชายโดยอิงเข้ากับศิลปินที่ตนชื่นชอบ นักวิชาการก็อธิบายปรากฏการณ์นี้โดยแยกออกจากยาโออิ ทั้งยังย้ำว่า แฟนจำกัดตัวละครชายรักชายในยาโออิให้อยู่ในโลกจินตนาการเท่านั้น จึงต่างกับจินตนาการของแฟนชาวเกาหลีที่อิงเข้ากับความหลากหลายทางเพศในชีวิตประจำวันได้ (Kwon, 2019: 56-57) ส่วนกรณีไต้หวัน จากงานวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (ethnography) ที่เก็บข้อมูลจากแฟนที่เป็นทั้งผู้สร้างสรรค์และผู้อ่านงานแนวยาโออิพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรู้สึกสับสนและขัดแย้งในตัวเองเรื่องคุณค่าและความหมายของความเป็นเกย์ในด้านที่สัมพันธ์กับยาโออิ บางคนจึงหาทางออกให้ความขัดแย้งนั้น ด้วยการตัดแยกเรื่องราวความรักในยาโออิกับประเด็นเรื่องความเป็นเกย์ ผ่านโวหารอันเป็นสากลเรื่องความงดงามของความรักทุกรูปแบบ ในขณะที่ความไม่พอใจเรื่องการนำภาวะรักเพศเดียวกันมาสร้างจินตนาการให้คนรักต่างเพศได้เสพ ก็ยังปะทุขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในแพลตฟอร์มออนไลน์ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลทุกคนไม่มีท่าทีเป็นปฏิปักษ์ต่อภาวะรักเพศเดียวกัน (Martin, 2017)

ในบริบทญี่ปุ่นและวัฒนธรรมข้างเคียง แสดงให้เห็นว่า ยาโออิถูกตีกรอบให้อยู่ในโลกจินตนาการ การเว้นระยะห่างทางเพศสถานะจึงเกิดขึ้น โดยเป็นส่วนหนึ่ง

ของชนบทการแต่ง จากงานวิชาการเท่าที่ประมวลมาแสดงให้เห็นว่า การเว้นระยะห่างทางเพศสถานะถอยห่างจากบรรทัดฐานรักต่างเพศ ด้วยการสร้างสรรค์เนื้อหาของคนรักเพศเดียวกัน และยุทธศาสตร์การอ่านที่ทำลายบรรทัดฐานดังกล่าว ในขณะเดียวกัน ก็ถูกวิพากษ์โดยกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศด้วย ในหัวข้อต่อไปผู้วิจัยจะเชื่อมโยงข้อสังเกตนี้เข้ากับปรากฏการณ์การเว้นระยะห่างทางเพศสถานะที่พบในวาทกรรมวิชาการว่าด้วยยาโออิของไทย

(2) นวนิยายยาโออิกับชนกลุ่มน้อยทางเพศในบริบทไทย

ตัวอย่างงานวิจัยที่มุ่งศึกษานวนิยายยาโออิของไทยโดยเฉพาะคือ ผลงานของ สุภาวรัชต์ วัฒนทัพ (2556) วิทยานิพนธ์เรื่องนอริบายการผลิตซ้ำ ได้แย้งและนำเสนอวาทกรรมใหม่ (ในที่นี้หมายถึงชุดความรู้ที่สัมพันธ์กับภาษาและอำนาจ) เกี่ยวกับ “คนรักเพศเดียวกัน” โดยกลุ่มข้อมูลที่สุภาวรัชต์ใช้ประกอบด้วยนวนิยายยาโออิและนวนิยายยูริ (yuri หรือโรมานซ์ระหว่างผู้หญิงโดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้หญิง) จากเว็บไซต์ภาษาไทยที่เป็นแพลตฟอร์มของนวนิยาย ในแง่ปฏิบัติการของนวนิยายยาโออิของไทยที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมคือ การผลิตซ้ำและโต้แย้งวาทกรรมว่าด้วยรูปลักษณะของคนรักเพศเดียวกัน ความผิดธรรมชาติและพฤติกรรมทางเพศของคนรักเพศเดียวกัน โดยสุภาวรัชต์ย้ำว่า บทบาทดังกล่าวอาจมีพลังน้อยในการที่จะโต้แย้งกับวาทกรรมเดิมหรือนำเสนอวาทกรรมใหม่สู่สังคม เพราะงานเขียนมุ่งเน้นความบันเทิงมากกว่าการ “เรียกร้องให้กับคนรักเพศเดียวกันอย่างจริงจัง” (สุภาวรัชต์ วัฒนทัพ, 2556: 158) นอกจากนั้นงานเขียนกลุ่มนี้ยัง “ผลิตซ้ำภาพของคนรักเพศเดียวกันที่มีความหมกมุ่นเรื่องเพศจากการสร้างแก่นเรื่องที่มุ่งเน้นเรื่องเพศสัมพันธ์” (สุภาวรัชต์ วัฒนทัพ, 2556: 160) ส่วนกลุ่มผู้อ่านส่วนใหญ่ที่เป็นวัยรุ่นก็มุ่งที่ความบันเทิงเป็นหลักอีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญคือ “นิยายวายเต็มไปด้วยจินตนาการและความไม่สมจริงเกี่ยวกับความรักระหว่างตัวละครเอก” (สุภาวรัชต์ วัฒนทัพ, 2556: 163-164) ซึ่งโยงได้กับชนบวรณกรรมที่สุภาวรัชต์เรียกว่า “นิยายพาฝัน” (อีกนามหนึ่งของนวนิยายโรมานซ์)

การวิเคราะห์นวนิยายยาไอของไทยโดย สุภาวรัตน์ วัฒนทัพ (2556) สอนัยให้เห็นระยะห่างทางเพศสถานะ กล่าวคือ นวนิยายยาไอยังมีได้ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้แก่ชนกลุ่มน้อยทางเพศโดยสมบูรณ์ นอกจากนั้น ยังมีความเสี่ยงในการผลิตซ้ำภาพเหมารวม (stereotype) ด้านลบอีกด้วย ข้อเสนอแนะนี้ไปถกเถียงได้กับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในงานวิจัยของ อรพรรณ วิษณุวรรณกุล (2559) ข้อค้นพบคือ นักเขียนหญิงแสดงทัศนคติด้านบวกต่อชายรักชาย พวกเขาต้องการ “สนับสนุนคนกลุ่มนี้ให้สามารถเปิดเผยตัวตนได้ในสังคมโดยอาศัยพื้นที่ของนวนิยาย” (อรพรรณ วิษณุวรรณกุล, 2559: 82) แต่เจตนาที่นักเขียนถูกตั้งคำถามกลับด้วยข้อค้นพบอีกประการที่ปรากฏในผลงานของนักเขียนกลุ่มนี้เอง กล่าวคือ นักเขียนหญิงยังต้องการลดทอนอำนาจของผู้ชายผ่านนวนิยายด้วย แม้กระนั้นนวนิยายก็ยังเขียนขึ้นตามขนบยาไออย่างเด่นชัด เช่น ตัวละคร “นายเอก” ผสานเข้ากับความเป็นหญิง (อรพรรณ วิษณุวรรณกุล, 2559: 83) ซึ่งในแง่หนึ่งคือ การสลายความลึนโหลในการแสดงออกทางเพศของชายรักชาย

ประเด็นที่อรพรรณกลับไปสนทนากับข้อค้นพบของงานวิจัยที่มีมาก่อนคือ เนื้อหาของยาไอมีศักยภาพในการต่อรอง ดังที่อธิบายว่า “ในอดีตเนื้อหาของชายรักชายจะให้คำอธิบายว่า เป็นโรคหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แต่ในปัจจุบัน [...] มีเนื้อหาที่โรแมนติกได้ มีมิตรภาพ มีการทู่เมเพื่อให้เกิดมาซึ่งความรัก หรือความรักที่บริสุทธิ์” (อรพรรณ วิษณุวรรณกุล, 2559: 217) ข้อค้นพบนี้ไม่ได้กลับไปสนทนากับข้อค้นพบของ สุภาวรัตน์ (2556) แต่เป็นการวางนวนิยายยาไอลงในสายธารของงานเขียนว่าด้วยชายรักชายโดยนักเขียนสตรี นับตั้งแต่ยุคแรก (หลัง พ.ศ. 2516 โดยประมาณ) งานกลุ่มนี้นิยมอธิบายภาวะรักเพศเดียวกันด้วยทฤษฎีทางจิตวิทยา และมองภาวะรักเพศเดียวกันว่าเป็นปัญหาหรือ “ความผิดปกติ” ดังที่ปรากฏในผลงานของ ศรีฟ้า ลดาวัลย์ กฤษณา อโศกสิน และสุวรรณี สุคนธา (อริน พินิจวรวัักษ์, 2527) ในขณะเดียวกัน ก็นำเสนอวิถีชีวิตของชายรักชายอย่างไม่รอบด้าน ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงและมีลักษณะเหมารวม (สมเกียรติ คู่ทวีกุล, 2548) แม้ข้อเสนอของอรพรรณจะน่าสนใจอย่างยิ่ง แต่ยังมีคำถามตามมาคือ การประสานนวนิยายยาไอเข้ากับผลงานของนักเขียนสตรี

รุ่นก่อน เป็นเพียงการมองที่เพศของนักเขียนเป็นหลักหรือไม่ เพราะชายรักชายที่ปรากฏในนวนิยายของนักเขียนสตรีรุ่นก่อนส่วนใหญ่มีไขว่คว้าในนวนิยายโรมานซ์ แต่นำเสนอภายใต้กรอบสังคมนิยมมากกว่า (เช่น นวนิยายแนวชีวิตครอบครัว) ประเด็นที่สำคัญกว่านั้นคือ แม้จะนำเสนอชายรักชายในแนวทางที่ต่างไป แต่ยาโออิก็ได้เข้าไปสำรวจในวัฒนธรรมหรือไลฟ์สไตล์ของชายรักชายโดยละเอียด หรือทำให้มองชายรักชายใหม่ผ่านประเด็นทางสังคม เป็นต้นว่า มุมมองด้านสิทธิมนุษยชน

สำหรับผู้วิจัยแล้วแก่นเรื่องว่าด้วยความรักอันบริสุทธิ์ในนวนิยายยาโออิของไทยที่เป็นกลุ่มข้อมูลของอรวรรณ จึงแสดงการเว้นระยะห่างทางเพศสถานะเช่นเดียวกับที่ปรากฏในงานสร้างสรรค์แนวยาโออิของญี่ปุ่น รวมทั้งของวัฒนธรรมข้างเคียงอย่างไต้หวัน ที่แม้ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของชนกลุ่มน้อยทางเพศจะเข้มข้นมาก แต่ในงานยาโออิก็ยังคงปรากฏการณ์เว้นระยะห่างทางเพศสถานะอยู่ (ยาโออิหรือ BL ในไต้หวันจำแนกเป็นสองแนวหลักคือ แนวรักบริสุทธิ์ [pure-love BL] กับแนวปลุกกำหนัด [H-ban BL]) (Martin, 2017: 199-202)

งานวิจัยที่มีมาก่อนหน้าในบริบทญี่ปุ่นและบริบทข้างเคียงเท่าที่ประมวลมายืนยันการเว้นระยะห่างทางเพศสถานะ ในขณะที่งานวิจัยนวนิยายยาโออิในภาษาไทยมีข้อค้นพบที่ไม่ลงรอยกัน สิ่งที่เป็นประเด็นสำหรับผู้วิจัยคือ จากข้อค้นพบของ สุภาวรัชต์ (2556) นวนิยายยาโออิถูกผูกมัดให้ต้องนำเสนอวาทกรรมใหม่เกี่ยวกับคนรักเพศเดียวกันผ่าน “ความจริงจังและความสมจริง” เท่านั้นหรือไม่ ในขณะที่เดียวกัน อรวรรณ (2559) ก็พยายามเสนอว่า นวนิยายยาโออิทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้แก่กลุ่มคนรักเพศเดียวกันได้ ผู้วิจัยมองว่านี่คือปัญหาที่เกิดจากการเมืองเรื่องชนบวรธรรมและการตีความ ผู้วิจัยต้องการพิสูจน์ว่า ระยะห่างทางเพศสถานะในนวนิยายยาโออิในฐานะนวนิยายโรมานซ์มีอยู่จริง แต่เป็นลักษณะเฉพาะที่ทำให้นวนิยายยาโออิไม่อาจถูกจัดเข้า “ค่าย” ที่มองว่า ยาโออิฉกฉวยผลประโยชน์จากเกย์และไม่มีพลังทางการเมือง (จากกรณีพิพาทยาโออิในญี่ปุ่น) หรือ “ค่าย” ที่มองว่า ยาโออิจะใช้เป็นพื้นที่สำหรับบรรณคดีให้แก่ชนกลุ่มน้อยทางเพศได้อย่างเต็มที่ การเมืองเรื่องการตีความเหล่านี้ผู้วิจัยจะอธิบายผ่านกรณีศึกษานวนิยายเรื่อง *ด้ายแดง* ของ LazySheep โดยจะเน้นให้เห็นปัญหา

ภายในชนวรรณกรรมและความหลากหลายของการตีความที่กลับไปตอกย้ำการ
เว้นระยะห่างทางเพศสถานะอันเป็นประเด็นของบทความนี้

“รักคงไม่อาจหยุดวันเวลาเอาไว้”: การเว้นระยะห่างทางเพศสถานะกับ การตีความ *ด้ายแดง*

ด้ายแดง เล่าเรื่องของอินทหัทหรืออิน (อุเคะ) และกรณ (เซเมะ) อินทหัท
มีพี่สาวคืออันทิกา และหลานสาวคืออลิน ในขณะที่กรณมีน้องชายสองคนคือ
กฤตและกาจณ์ ความรักของอินกับกรณถูกกีดกันจากพ่อของทั้งสองครอบครัว
แม้กรณจะแอบซื้อห้องชุด (คอนโดมิเนียม) ไว้เพื่ออยู่กับอินเพียงลำพัง แต่เมื่อ
ความลับเปิดเผย กรณผู้รู้สึกหม่นหมองทางจึงปลิดชีวิตตนเองด้วยปืนต่อหน้าอิน
และครอบครัว และอินก็ใช้ปืนกระบอกเดียวกันนั้นยิงตัวตายตามไป ชีวิตของ
เขาทั้งสองในชาติแรกสิ้นสุดลงราวต้นทศวรรษ 2530 ครอบครัวของกรณและ
อินทหัทกลังใจผูกด้ายแดงไว้ที่ร่างของคนทั้งสอง ด้วยหวังว่าเขาจะตามหากันจน
พบในชาติต่อไป¹⁴

เวลาล่วงเลยมาจนถึงชาติปัจจุบัน กรณกลับชาติมาเกิดเป็นดิน (เซเมะ)
โดยดินเป็นลูกชายของอลิน หลานสาวของอินทหัทในชาติก่อน ส่วนอินทหัทกลับชาติ
มาเกิดเป็นภาม (อุเคะ) โดยเขาเป็นลูกชายคนโตของกาจณ์น้องชายคนสุดท้อง
ของกรณ ดินและภามพบกันใหม่มหาวิทยาลัย ภามเฝ้ามองดินด้วยความรู้สึกรัก
และอาวรณ์อย่างประหลาด เขาทั้งคู่ฝันถึงตนเองในชาติก่อนอยู่เสมอ แต่ยังไม่
เข้าใจเหตุผล ความสัมพันธ์ของดินและภามพัฒนาควบคู่ไปกับการตามหาตัวตน
ของตนเองในชาติก่อน เรื่องกลับมาบรรจบที่ห้องชุดเดิมที่กรณเคยซื้อไว้ ภามจำ
อดีตชาติอันเจ็บปวดทุกข์ทรมานได้ทั้งหมด เมื่อเขาให้อภัยทุกคนแล้ว เขาขอห่าง
จากดินเพื่อตรวจสอบความรู้สึกของตนเอง แต่ในที่สุดเรื่องราวก็คลี่คลาย เขาทั้งคู่
กลับมารักกันอีกครั้ง จนกระทั่งภามสำเร็จการศึกษา ดินกับภามจึงสร้างบ้านใหม่

¹⁴ ความเชื่อเรื่องด้ายสีแดงเป็นความเชื่อในภูมิภาคเอเชีย ปรากฏในวัฒนธรรมญี่ปุ่น วัฒนธรรมจีน และ
วัฒนธรรมเกาหลี นวนิยายอธิบายความเชื่อนี้จากมุมมองวัฒนธรรมที่หลากหลาย คำอธิบายตอนหนึ่งมาจาก
วัฒนธรรมญี่ปุ่น “คนที่เป็นเนื้อคู่กันจะมีด้ายสีแดงผูกติดกันเอาไว้ที่นิ้วก้อยข้างซ้าย เปรียบเสมือนเส้นเลือด
จากหัวใจที่ไปผูกติดกับคนแห่งโชคชะตา” (*ด้ายแดง* เล่ม 1: 164).

และร้านอาหารบนที่ดินที่ปู่ของภามยกให้เพื่อชดเชยความรู้สึกผิดบาป ที่ดินผืนดังกล่าวเคยเป็นที่ตั้งของอาคารห้องชุดที่กรณกับอินทัชปรรณนาจะใช้ชีวิตร่วมกัน ในชาติปัจจุบันดินและภามได้ใช้ชีวิตคู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

การเมืองเรื่องการตีความที่ผู้วิจัยจะแสดงให้เห็นผ่านนวนิยายเรื่อง *ด้ายแดง* นี้ อยู่ภายใต้กรอบความคิดที่ว่า การสร้างสรรค์ตัวบทวรรณกรรมเกิดจากการเชื่อมโยงหลายอย่าง ทั้งการเชื่อมโยงตัวบทอื่นๆ และอารมณ์อันหลากหลาย แต่กิจกรรมของวรรณกรรมศึกษา คือ การกำหนดว่าการเชื่อมโยงประเภทใดจะมีความหมายเชิงวัฒนธรรมหรือเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ในเชิงสุนทรียะ (Fluck, 2017: 161) ความหมายเชิงวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ในเชิงสุนทรียะที่ผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นขั้นแรกคือ การวาง *ด้ายแดง* ลงในขนบนวนิยายโรมานซ์แนวข้ามภพชาติของไทย

*นวนิยายโรมานซ์แนวข้ามภพชาติ (reincarnation romance)*¹⁵ คือ งานเขียนที่นำเสนอความรักของตัวละครเอกที่พลัดพรากกันในชาติก่อน แล้วกลับมาเกิดในชาติใหม่เพื่อรักกันอีกครั้ง กล่าวเฉพาะบริบทไทย จุดเปลี่ยนที่ทำให้งานเขียนประเภทนี้ขยายตัวในวงวรรณกรรมไทยคือ นวนิยายเรื่อง *แต่ปางก่อน* ของแก้วเก้า พิมพ์ครั้งแรกใน พ.ศ. 2527 จากนั้นก็มีงานเขียนแนวเดียวกันพิมพ์แพร่หลายตามมา เช่น *ด้วยแรงอธิษฐาน* ของกิ่งฉัตร *ภฤตยา* ของทมยันตี และ *รอยไหม* ของพงศกร (อนัญญา วาริสอาด, 2553: 3) นวนิยายโรมานซ์แนวข้ามภพชาติที่ยกตัวอย่างมาได้รับความนิยมและดัดแปลงเป็นละครโทรทัศน์แล้วทั้งสิ้น บางเรื่องมีการสร้างซ้ำหลายครั้งหลายสำนวน แสดงให้เห็นความนิยมที่มีต่องานเขียนแนวนั้นในสังคมไทย ส่วนหนึ่งเป็นเพราะพื้นฐานความเชื่อเรื่องกรรมกับการเวียนว่ายตายเกิดของพุทธศาสนา ที่ตัวละครต้องรอคอยการสิ้นสุดวิบากกรรมเพื่อสมรักกัน (อนัญญา วาริสอาด, 2553: 5) รวมทั้งแนวคิดเรื่องบุพเพสันนิวาสในพุทธศาสนาที่แพร่หลายในวัฒนธรรมประชาานิยม (Suansamut, 2009)

¹⁵ อนัญญา วาริสอาด (2553) เทียบ “นิยายโรมานซ์แนวข้ามภพชาติ” กับประเภทวรรณกรรมในภาษาอังกฤษว่า “time travel romance” ผู้วิจัยเห็นว่า การเทียบดังกล่าวอาจยังไม่ตรงกับงานประเภทเดียวกันที่พบในวัฒนธรรมอื่น จึงขอเทียบนวนิยายโรมานซ์แนวข้ามภพชาติของไทยกับภาษาอังกฤษว่า “reincarnation romance” แทน (Ramsdell, 2012: 348) โดยขอเสนอว่า “time travel romance” ควรเรียกเป็นภาษาไทยว่า “นวนิยายโรมานซ์แนวท่องกาลเวลา” มากกว่า.

อนัญญา วารีสอาด (2553) สรุปลักษณะสำคัญของนวนิยายโรมานซ์แนวข้ามภพชาติเอาไว้ว่า งานเขียนกลุ่มนี้มีการข้ามภพชาติเป็นแกนกลางในการดำเนินเรื่อง ทั้งยังเสนอบริบทสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และความตึงเครียดทางสังคมในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือที่เปลี่ยนผ่านจากช่วงเวลาหนึ่งไปสู่อีกช่วงเวลาหนึ่งด้วย ในการสร้างโครงเรื่องจึงประกอบด้วยโครงเรื่องย่อยที่นำเสนอความสัมพันธ์และความขัดแย้งของตัวละครในแต่ละภพชาติ ซึ่งทั้งเป็นอิสระจากกันหรือเกี่ยวเนื่องกันภายใต้กรอบโครงเรื่องใหญ่ที่เป็นความรักของตัวละครเอก งานเขียนแนวนี้นจึงนำเสนออิทธิพลของบริบทสังคมกับการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ตัวละคร “การอยู่ในบริบททางสังคมที่ต่างกันระหว่างภพอดีตกับภพปัจจุบันก็ยังทำให้ตัวละครนั้นๆ ได้รับการยอมรับจากสังคมต่างกัน” (อนัญญา วารีสอาด, 2553: 7) โดยผลการศึกษาของอนัญญานเน้นการยึดโยงอัตลักษณ์ตัวละครกับชนชั้น เพศสถานะ และชาติพันธุ์

จากที่ได้กล่าวถึงชนบของนวนิยายโรมานซ์แนวข้ามภพชาติว่า ประกอบด้วยโครงเรื่องย่อยว่าด้วยความขัดแย้งในแต่ละชาติ อาจกล่าวด้วยภาษาของชนบนวนิยายโรมานซ์ได้ว่า ความขัดแย้งดังกล่าวหรือ *สิ่งกีดขวาง (barrier)*¹⁶ ที่ทำให้ตัวละครเอกต้องพลัดพรากกันนั้น สัมพันธ์กับประเด็นเรื่องอัตลักษณ์ เช่น เรื่องแต่ปางก่อน สิ่งกีดขวางเกิดจากอัตลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงที่เป็นลาว กับตัวละครเอกชายที่เป็นไทยและเป็นชนชั้นสูง หรือความรักต่างชนชั้นในชาติก่อนของ *ด้วยแรงอธิษฐาน* ลักษณะที่ทำให้นวนิยายเรื่อง*ด้ายแดง* พิเศษคือ จากการศึกษาก่อนหน้านี้ สิ่งกีดขวางในนวนิยายโรมานซ์แนวข้ามภพชาติในด้านที่เชื่อมโยงกับเพศสถานะคือ อุดมการณ์พรหมจรรย์ของผู้หญิงและความเป็นสุภาพบุรุษของผู้ชาย (อนัญญา วารีสอาด, 2553: 105) แต่ไม่ปรากฏว่า ในชาติก่อนตัวละครต้องพรากจากกัน เพราะอัตลักษณ์ชายรักชายที่สังคมไม่ยอมรับ

ด้ายแดง อธิบายเหตุผลที่ภักดิ์กับอินทต้องพรากกันผ่านปากคำของกฤต น้องชายของภักดิ์ที่บอกเล่าเรื่องนี้กับลูกชายของเขาที่เป็นเพื่อนกับดิน

¹⁶ องค์ประกอบของนวนิยายโรมานซ์ที่อ้างถึงในบทความนี้มาจาก Regis (2003).

(กรณีกลับชาติมาเกิด) ว่า กรณและอินทซ์คือ “คนรักเพศเดียวกันที่ถูกปู่แกขัดขวางจนต้องฆ่าตัวตาย” (ด้ายแดง เล่ม 2: 122) แต่แม้จะกล่าวเช่นนั้น โครงเรื่องในชาติก่อนกลับมิได้แสดงให้เห็นว่า “ภาวะรักเพศเดียวกัน” มีความสำคัญหรือพลังพอที่จะเป็น *สิ่งกีดขวาง* เมื่อพ่อของอินทซ์และกรณีมาปรากฏเขาออกจากกัน พ่อของอินทซ์พูดกับเขาลูกชายคนเดียวของเขาเพียงว่า “ขยะแขยง [...] เคยบอกแล้วใช่ไหมว่า อย่าไปยุ่งกับมัน บ้านมันทำอะไรไม่รู้หรือไง! สักวันตำรวจจะมาลากคอ มึงอยากไปด้วยหรือไง! จะให้ช่วยทั้งบ้านหรือไง!” (ด้ายแดง เล่ม 1: 172) ส่วนพ่อของกรณีก็ดุด่าเขาว่า “ไม่คิดว่าแกจะโง่ได้ขนาดนี้นะกรณี” (ด้ายแดง เล่ม 1: 173) สรุปได้ว่า พ่อของอินทซ์รังเกียจธุรกิจนอกกฎหมายของครอบครัวกรณี ในขณะที่พ่อของกรณีโกรธแค้นที่ลูกชายของเขาฝ่าฝืนประกาศิตของพ่อ นวนิยายไม่ได้แถลงทัศนคติที่ชัดเจนของตัวละครตัวใดที่รังเกียจภาวะรักเพศเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นตัวละครปักษ์ (ที่ไม่ปรากฏนอกจากพ่อ) และตัวละครรองตัวอื่น

ส่วนอัตลักษณ์ของตัวละคร นอกจากความรักระหว่างอินทซ์กับกรณีที่เป็นผู้ชายทั้งคู่แล้ว ไม่มีองค์ประกอบอื่นที่มาช่วยในการยืนยันอัตลักษณ์ทางเพศของตัวละครในฐานะคนรักเพศเดียวกันหรือเกย์แม้แต่หน่อย ทั้งยังไม่มีวาทกรรมอื่นใดที่นำมาใช้อธิบายภาวะรักเพศเดียวกันของตัวละคร ต่างกับที่พบในผลงานของนักเขียนหญิงยุคก่อนหน้า โดยเฉพาะวาทกรรมจิตวิทยาหรือวาทกรรมการแพทย์ (อริน พินิจวรารักษ์, 2527; สมเกียรติ คูทวีกุล, 2548) ความรักลึกซึ้งระหว่างกรณีกับอินทซ์ที่ทั้งคู่ต่างเป็นรักแรกของกันและกัน (เท่ากับไม่ปรากฏว่า ตัวละครได้พิสูจน์ความชอบอบทางเพศของตนเองมาก่อน จนสามารถนิยามอัตลักษณ์ทางเพศของตัวเองได้) ทำให้เชื่อได้ว่า เราอาจจัด *ด้ายแดง* เป็นยาไออิประเภทรักบริสุทธิ์ สิ่งกีดขวางที่ทำให้ตัวละครทั้งสองต้องพรากกันจึงไม่ใช่เพศสถานะหรือเพศวิถีของพวกเขา แต่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างครอบครัวที่มีพ่อของอินทซ์และกรณีในฐานะ “องค์กรร่างของพ่อ” (father figure) เป็นตัวการที่ทำให้เกิดโศกนาฏกรรมในชาติก่อน

ต่างกับนวนิยายโรมานซ์แนวข้ามภพชาติเรื่องอื่นของไทย องค์ประกอบของนวนิยายโรมานซ์ว่าด้วยการวาดภาพสังคม (society defined) ใน *ด้ายแดง* มิได้นำเสนอผ่านอัตลักษณ์ของตัวละครอันนำไปสู่การเป็น *สิ่งกีดขวาง* จุดที่น่าสนใจคือ นวนิยายพยายามวาดภาพสังคมในชาติก่อนผ่านชั้นหนังสือของกรรมที่ภามไปพบเข้าในวันที่ไปเยี่ยมปู่ของตนเอง (พ่อของกรรม) สิ่งที่ภามพบคือ “วรรณกรรมฟูลิตเซอร์ *To Kill a Mockingbird* นิยายดิสโทเปีย 1984 หรือ แม้แต่วรรณกรรมคลาสสิกอย่าง *Romeo and Juliet*” (*ด้ายแดง เล่ม 2: 119*)

วรรณกรรมทั้งสามเรื่องในตู้หนังสือของกรรมสอนให้เห็นว่า ชาติก่อนเป็น “ดิสโทเปีย” (dystopia) ของกรรมกับอินทัช จากนวนิยายเรื่อง 1984 ที่เป็นนวนิยายแนวดิสโทเปียของจอร์จ ออร์เวลล์ (George Orwell) มีเนื้อหาวาดด้วยโลกหรือรัฐสมมติที่พลเมืองทุกคนถูกสอดส่องจับจ้องโดยอำนาจรัฐในนาม “Big Brother” ดวงตาของ “Big Brother” ก็คือดวงตาของพ่อของกรรมที่จับจ้องสอดส่องพฤติกรรมของลูกชาย ส่วน *To Kill a Mockingbird* ของฮาร์เปอร์ ลี (Harper Lee) ผู้วิจัยคิดว่า นอกจากความขัดแย้งในเรื่องที่มีการตัดสินความผิดของตัวละครแล้ว สิ่งที่เชื่อมโยงกับ *ด้ายแดง* คือ ฉากห้องเรื่องหรือบรรยากาศใน *To Kill a Mockingbird* ที่มีบ้านของเพื่อนบ้านผู้ลึกลับ เป็นบรรยากาศแบบกอธิค (gothic) เทียบได้กับห้องชุดของกรรมกับอินทัช สถานที่ที่ทั้งคู่ตั้งใจใช้เป็นเรือนรักแต่กลับกลายเป็นเรือนตาย สถานที่ที่ปรากฏในฝันร้ายอันยาวนานของดินและภาม ห้องชุดเป็นตัวแทนของการหลบซ่อน ความเป็นส่วนตัว และการแยกตัวจาก “ครอบครัวเดิม” ของผู้ผู้อาศัย (ห้องชุดเป็นที่อยู่สำหรับครอบครัวเดียวมากกว่าครอบครัวขยาย) วันสุดท้ายที่คนทั้งสองใช้ในห้องชุดนั้น มีฝนตกหนักบรรยากาศหม่นมัว นอกจากนั้น ห้องชุดนี้ยังเป็นตัวแทนของการหลบซ่อน (จากการจับจ้องของพ่อ) “เป็นความรู้สึกที่ต้องหลบซ่อน เหนงหงอย” (*ด้ายแดง เล่ม 2: 30*) จนมาถึงชาติที่ 2 แม้พ่อของกรรมจะรักษาห้องชุดนี้ไว้อย่างดี แต่บรรยากาศของที่ดินและตัวอาคารกลับเป็นบรรยากาศที่ไร้ชีวิตและน่าสะพรึงกลัว “ดูเก่ามิดมีไฟเปิดแค่บางชั้นบอกให้รู้ว่าหลายคนโยกย้ายออกไปแล้ว [...] บ่อมยามที่ร้างคนเฝ้า ดึกที่เคยชาวสะอาดตอนนี้ขึ้นคราบดำ [...] ภายในลิฟต์ส่งกลิ่นอับชื้น

ไฟส่องแสงสลัวไม่น่าไว้วางใจ” (ด้ายแดง เล่ม 2: 127)

หนังสืออีกเล่มหนึ่งคือ *Romeo and Juliet* ของวิลเลียม เชกสเปียร์ (William Shakespeare) เชื่อมโยงได้กับความขัดแย้งของสองตระกูล และ โศกนาฏกรรมอันเกิดจากอหังการของตัวละครเอกที่ปลิดชีพตนเองตามกัน (กรณีตายก่อนจากนั้น อินทรีจึงตายตาม ร่างไร้วิญญาณของทั้งสองซบกัน เช่นเดียวกับที่จูเลียตต้องซบโรเมโอ) จากนั้นความขัดแย้งจึงคลี่คลาย งานเขียนที่ช่วยวาดภาพสังคมทั้งสามเรื่องนี้ไม่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาวะรักเพศเดียวกันที่สัมพันธ์กับอัตลักษณ์ของตัวละคร ลักษณะดังกล่าวนี้นับเป็นการเว้นระยะห่างทางเพศสถานะเช่นกัน

นอกจากนั้นแล้ว ตามชนบยาโออิ โลกของคนรักต่างเพศจะถูกวาดให้เป็นดิสโทเปีย ในขณะที่โลกของคนรักเพศเดียวกันเป็นโลกในอุดมคติหรือยูโทเปีย (utopia) นักวิชาการบางคนจึงเสนอให้เรียกว่า “homotopia” หรือ “gaytopia” เหตุผลหนึ่งที่กลุ่มแฟนชีนชอบยาโออิคือเหตุผลทางการเมืองที่ว่า ยาโออิสร้างพื้นที่ที่ภาวะรักเพศเดียวกันเป็นที่ยอมรับและนิยมนาเสนอตอนจบที่สมหวัง ต่างกับภาพของเกย์ในสื่อกระแสหลัก ที่เกย์ถูกนำเสนอให้เป็นกลุ่มคนที่ไร้ประโยชน์ ถูกตั้งคำถามเรื่องโรคเอดส์ และการฆ่าตัวตาย ลักษณะดังกล่าวนี้เองที่ดึงดูดกลุ่มผู้รับที่เป็นชนกลุ่มน้อยทางเพศนอกเหนือจากกลุ่มผู้หญิง (Kee, 2010: 132) ประเด็นที่ชวนคิดก็คือ อดีตชาติอาจเป็นโลกดิสโทเปียที่ครอบงำโดยบรรทัดฐานรักต่างเพศได้ สังเกตได้จากอำนาจทำลายล้างของอำนาจชายเป็นใหญ่ในนามองค์กรร่างของพ่อ แต่ชาติปัจจุบันจะมีศักยภาพเป็นยูโทเปียของเกย์มากน้อยเพียงใด หากอัตลักษณ์เกย์ถูกทำให้เลื่อนรางผ่านการเว้นระยะห่างทางเพศสถานะ

หากพินิจโครงเรื่องในชาติปัจจุบัน ตามชนบนวนิยายโรมานซ์ สิ่งที่เป็นความดึงดูดใจ (attraction) ในตอนการพบ (the meeting) ยังถูกอธิบายว่า “ไม่ใช่ความหล่อเหลาที่ดึงดูดเขาไว้ หากเป็นอะไรสักอย่างที่ชวนให้อารมณ์... จนขอบตาร้อนผ่าว เด็กหนุ่มรีบเช็ดน้ำตาที่เอ่อคลอขึ้นมา พลังขมวดคิ่วnung ไม่เข้าใจตัวเอง หัวใจเต้นระทึกเหมือนตื่นตื่น คล้ายเจอบางอย่างที่ตามหามานาน”

(ด้ายแดง เล่ม 1: 11) ทั้งนี้มิได้หมายความว่า ด้ายแดง มิได้นำเสนอตัวละครในเชิงร้ายความปรารถนาทางเพศ องค์ประกอบเหล่านั้นมีปรากฏตามขนบของนวนิยายยาโออิ แต่อีกเสียงหนึ่งที่เข้ามาแข่งขันเสมอคือ การย่ำว่าตัวละครดึงดูดเข้าหากันด้วยบุพเพสันนิวาสเช่นกัน มิใช่ความปรารถนาทางเพศที่เกิดขึ้นใหม่ แต่เป็นความปรารถนาที่ติดตัวมาตั้งแต่ชาติก่อน “เพียงแค่เริ่มสัมผัสก็ลามพรึบจนห้ามแทบไม่อยู่ เหมือนร่างกายของเขากับฟีดินรู้จักกันมาก่อน รู้แม้กระทั่งว่าจับแต่ละตรงไหนแล้วจะรู้สึกดี” (ด้ายแดง เล่ม 1: 214)

การยืนยันอัตลักษณ์เพศสถานะของภามและดิน จึงเกิดขึ้นผ่านเพศสัมพันธ์และรักโรแมนติกระหว่างเขาทั้งสองคนเท่านั้น ภามและดินเว้นระยะห่างทางเพศสถานะด้วยการไม่นิยามตนเองในฐานะเกย์ ครั้งหนึ่งเมื่อเพื่อนถามภามเรื่องความชอบทางเพศของเขา ภามก็ตอบเพียงว่า “เราเฉยๆ ทั้งสองเพศถ้ามันจะใช้ เพศไหนก็ไม่นำมามีปัญหาละ” (ด้ายแดง เล่ม 1: 15)

เมื่อหันกลับมาพิจารณาถึงชีวิตชาวในโครงเรื่องของชาติปัจจุบัน ดินและภามมิได้ถูกขัดขวางโดยครอบครัวอีก แต่ในระหว่างที่ความสัมพันธ์ของทั้งคู่พัฒนาไป ภาพหลอนของอดีตชาติกลับเป็นทั้งเงื่อนโซ่ที่ดึงดูดทั้งสองเข้าหากัน ในขณะเดียวกัน ก็ผลักดันทั้งสองออกจากกันด้วยความกลัวว่า โศกนาฏกรรมในอดีตชาติจะเกิดขึ้นซ้ำรอย มิใช่เพราะการรักเพศเดียวกันเป็นเรื่องต้องห้ามอีกต่อไป เมื่อพิจารณาขนบของนวนิยายโรมานซ์ข้ามภพชาติที่ตัวละครในชาติใหม่จะมีอัตลักษณ์เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทสังคมที่เปลี่ยนไป ใน ด้ายแดง สังคมที่เปลี่ยนไป ไม่ใช่เงื่อนโซ่ที่ทำให้ครอบครัวยอมรับความรักระหว่างดินกับภาม แต่เป็นเพราะบาดแผลในครอบครัวจากการสูญเสียภรรยาและอินทซ์ไปในชาติก่อน ดังที่กฤตพุดกับภรณ์ในร่างดินและอินทซ์ในร่างภามว่า “อย่าโกรธพ่อเลยนะพี่ อย่าโกรธพวกพ่อเลยนะฮิน พวกเข่าเจ็บเหลือเกินแล้ว” (ด้ายแดง เล่ม 2: 137)

ประเด็นนี้ขยายความได้ว่า ด้ายแดง ไม่ได้แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าทัศนคติของครอบครัวและสังคมเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่เปิดรับความหลากหลายทางเพศมากขึ้น แต่เป็นเพราะองค์ร่างของพ่อเสื่อมทรุดลง พ่อของอินทซ์เสียชีวิตไปแล้ว พ่อของภรณ์กลายเป็นชายชราที่ไร้เรี่ยวแรงขึ้นทั้งยังเจ็บป่วยด้วยโรคมะเร็ง

ระยะสุดท้าย ส่วนกฤต (น้องชายคนรองของภรณ์ พี่ชายของกานันท์พ่อของภาม) ที่รับราชการตำรวจก็มีลูกชายที่เป็นคนรักเพศเดียวกัน ตอนที่แม่ของภามรู้เรื่องคนรักของเขาก็ตอบรับอย่างไม่มีเงื่อนไข “ขอแค่ลูกแม่มีความสุข และคนคนนั้นรักลูกของแม่...” (ด้ายแดง เล่ม 1: 219) เช่นเดียวกับอันทิกายายของดิน (พี่สาวของอินทซ์) รวมทั้งพ่อและแม่ของดินที่ยอมรับความรักของดินกับภาม เพราะเข้าใจลึกซึ้งถึงความทรนทานจากการสูญเสียพลัดพรากและการถูกกีดกันความรักมาก่อน (อลินตั้งท้องดินตั้งแต่ยังเรียนไม่จบชั้นมัธยมศึกษา จึงขัดแย้งกับย่าของดิน) นวนิยายมิได้แสดงให้เห็นว่า ตัวละครหรือสภาพสังคมเปิดกว้างขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อโอบรับความหลากหลายทางเพศอย่างไร

ในแง่อัตลักษณ์ส่วนตัวของตัวละคร ทั้งดินและภามมีความสัมพันธ์แบบทั้งรักทั้งชังกับอดีตชาติของตนเอง ดังที่พระรูปหนึ่งกล่าวแก่เขาทั้งสองว่า “สิ่งที่ผูกพันโยมเอาไว้มีทั้งผลดีและร้าย” (ด้ายแดง เล่ม 2: 11) ตั้งแต่ยังเด็ก ดินมักจะเหม่อเหมือนมองหาใครอยู่เสมอ เขาฝันถึงอดีตชาติของตนด้วยความรู้สึกสุขระคนเศร้า อ่อนหวานระคนขมขื่น “จากอาทิตยละสองหนกลายเป็นเดือนละหน และนานๆ หน เหมือนกับกำลังถูกลืมเลือน ดินรู้สึกใจหายอย่างบอกไม่ถูก ดังนั้น เวลาได้ฝันถึงเขาจึงไม่เศร้าอีก แต่เปลี่ยนเป็นตื้นตันกับความสุขในช่วงเวลานั้นแทน” (ด้ายแดง เล่ม 1: 37) ในขณะที่ภามทุกข์ทรมานเพราะการฝันถึงอดีตชาติซ้ำๆ และมีอาการชักเกร็งในยามที่ได้ยินเสียงดังโดยไม่ตั้งใจ (เป็นสัญญาณเก่าที่ติดมาจากเสียงลั่นไกปืนในชาติก่อน) ทั้งดินและภามมีรอยปานอยู่ตรงขมับทั้งคู่ (นัยว่าเป็นรอยแผลเป็นจากการยิงตัวเองในชาติก่อนเช่นกัน) โครงเรื่องในชาติที่ 2 จึงเป็นการเดินทางขนานกันไประหว่างการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างดินกับภาม และการที่ตัวละครทั้งสองต้องตามหาตัวตนในอดีตชาติของตนเองเพื่อเข้าใจและเพื่อปล่อยวางในที่สุด

หากตีความว่าอดีตชาติของตัวละครเอกเป็นประวัติศาสตร์บาดแผลอันทุกข์ทรมานของชนกลุ่มน้อยทางเพศ นวนิยายยาโออิมิได้นำประวัติศาสตร์ดังกล่าวมาใช้เพื่อสร้างพลังให้แก่กลุ่ม หรือมีส่วนในการสร้างอัตลักษณ์เพศสถานะให้แก่ตัวละคร เพราะสุดท้ายแล้ว สิ่งที่ดินและภามเลือกทำคือ การ

ประนีประนอมกับอัตลักษณ์ในชาติก่อนด้วยการให้อภัย ทั้งคนในครอบครัว และให้อภัยตนเอง ไม่กล่าวโทษผู้ใด และไม่มองว่าตนเองเป็นเหยื่อของบรรทัดฐานรักต่างเพศอีกต่อไป “การฆ่าตัวตายไม่ใช่ทางออกที่ดีเลย มันคือการหนีที่เห็นแก่ตัว” (ด้ายแดง เล่ม 2: 135) หลายครั้งตัวละครจึงต้องยืนยันอัตลักษณ์ในชาติใหม่ที่เป็นอิสระจากประวัติศาสตร์บาดแผลของชนกลุ่มน้อยทางเพศในชาติก่อน ดังตอนที่ภามไปพบอันทิกาครั้งแรก ดินถามว่า “เด็กดี...ภามคือใครครับ” ภามตอบว่า “ภาม...คือภาม” (ด้ายแดง เล่ม 2: 14)

การเว้นระยะห่างทางเพศสถานะด้วยการปฏิเสธประวัติศาสตร์บาดแผลของชนกลุ่มน้อยทางเพศยังวิเคราะห์ได้จากการที่ประวัติศาสตร์ดังกล่าวกลายเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการตายเป็นพิธี (*point of ritual death*) ในนวนิยายโรมานซ์ องค์ประกอบดังกล่าวคือการที่ตัวละครต้องพลัดพรากกันชั่วคราว ก่อนจะกลับมาเข้าสู่ขั้นตอนสมรสสมรักกัน (*betrothal*) “ตอนนี้พวกเขาไม่มีอะไรผูกมัดกันอีกต่อไปแล้ว ไม่มีด้ายสีแดง ไม่มีความทรงจำอะไรอีก ถึงเวลาแล้วที่ต้องทบทวนตัวเองสักที” (ด้ายแดง เล่ม 2: 142)

ภาพที่ 2 ภามเห็นกรณกับอันทิกาในความฝันเป็นครั้งสุดท้าย (ภาพจากซีรีส์เรื่อง ด้ายแดง)

ความพยายามถอยห่างจากอัตลักษณ์ที่ติดมาจากอดีตชาติ ยังอาจอธิบายได้จากมุมมองเรื่องบุพเพสันนิวาสในบริบทวัฒนธรรมประชานิยม ที่สอนให้เห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางพุทธศาสนากับบริโภคนิยม ความคิดเรื่องบุพเพสันนิวาสหรือการกลับชาติมาเกิด เมื่อนำมาสร้างซ้ำมักจะสอดแทรกแนวคิดเรื่องเจตจำนงเสรี (free will) เข้าไปด้วย แนวคิดเรื่องบุพเพสันนิวาสในวัฒนธรรมประชานิยม (เช่นในด๊าบทภาพยนตร์) จึงแทรกเข้ามาเพื่อสร้างความหวังว่า คนจะมีชีวิตรักที่ดีขึ้นได้มากกว่าที่จะนำไปสู่การใคร่ครวญชีวิตตามปรัชญาพุทธศาสนา (Suansamut, 2009: 194) โดยนัยนี้ ตัวละครเอกใน *ด้ายแดง* จึงพบกันด้วยบุพเพสันนิวาส แต่รักกันด้วยเจตจำนงเสรี อันเป็นการถอยห่างจากประวัติศาสตร์บาดแผลของชนกลุ่มน้อยทางเพศ ดินและภามเกิดมาใหม่เพื่อรักกัน มิได้เกิดมาเพื่อยืนยันอัตลักษณ์คนรักเพศเดียวกัน

การเว้นระยะห่างทางเพศสถานะยังสังเกตได้จากการที่ตัวละครเอก โนมเข้าหาบรรทัดฐานรักต่างเพศ ในตอนที่ดินและภามกำลังจะมีเพศสัมพันธ์แบบสอดใส่อวัยวะเพศครั้งแรก ดินพูดเรื่องแต่งงานขึ้นมาก่อน ส่อนัยว่าเพศสัมพันธ์ครั้งนี้เกิดในนามของสถาบันการสมรสตามบรรทัดฐานรักต่างเพศ “ถ้าภามเรียนจบ พี่จะไปรับมาอยู่ด้วยกัน [...] แม่อยู่นิวยอร์กนี่ ถ้าพี่จำไม่ผิดที่นั่นให้เพศเดียวกันแต่งงานได้” (*ด้ายแดง เล่ม 2: 90-91*) ในตอนพิเศษดินและภามได้จัดพิธีสมรสที่นิวยอร์กจริง แต่พิธีดังกล่าวเป็นการทำให้ชนบนวนิยายโรมานซ์สมบูรณ์มากกว่าที่จะสอนัยทางการเมืองเพื่อชนกลุ่มน้อยทางเพศ เพราะไม่ได้สะท้อนกลับมาสนทนากับสิทธิทางกฎหมายของชนกลุ่มน้อยทางเพศในสังคมไทยแต่อย่างใด ทั้งยังนำเสนอการสู่ขอแบบที่เจ้าบ่าว (ดิน) สู่ขอเจ้าสาว (ภาม) ตามขนบการสมรสของคนรักต่างเพศด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้จะโน้มน้าเข้าหาบรรทัดฐานรักต่างเพศ แต่ตัวละครก็ยังเว้นระยะห่างจากบรรทัดฐานดังกล่าวในลักษณะทั้งผลึกทั้งดิ่ง เช่นเดียวกับความสับสนที่เกิดขึ้นในอัตลักษณ์ระหว่างอดีตชาติกับชาติปัจจุบัน ตัวอย่างที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือ ดินเปลี่ยนนามสกุลไปใช้นามสกุลเดิมของอลินซึ่งเป็นนามสกุลเดียวกับอินทซ์ เพื่อขอขมาแก่ครอบครัวฉัตรโกตินที่เขา (กรณีในอดีตชาติ) มีส่วนทำ

ครอบครัวนี้ต้องสูญเสียลูกชายคนเดียวไป ดินได้รับแหวนที่ตกทอดมาสำหรับลูกชายคนโตของฉัตรโกนิน เขานำแหวนนั้นมาใช้หมั้นภรรยา ดินพิจารณาตัวเป็นทายาทของตระกูลแทนอินทซ์ แต่การกระทำของดินเป็นเพียงการสืบทอดทายาทแห่งความไร้ทายาท เพราะไม่ว่าจะเป็นอินทซ์หรือดิน เขาทิ้งคู่ต่างก็ไม่อาจสร้างครอบครัวตามตรรกะแห่งการสืบทอดตระกูลตามสายทายาทผู้ชาย (patrilineage) หรือตามบรรทัดฐานรักต่างเพศได้

“รักกันเพื่อรอวันพบกันใหม่”: ความส่งท้าย (coda)

การตีความเป็นความพยายามที่จะสถาปนาฐานความคิดร่วม (ground) บางประการเพื่อการถกเถียงเรื่องทัศนะ (views) และคุณค่า (values) (Fluck, 2017: 161) คุณค่าในที่นี้หมายถึงระบบความคิดที่อยู่เบื้องหลังการเลือกกระทำหรือไม่กระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง รวมทั้งระบบความคิดที่อธิบายการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในกิจกรรมของมนุษย์ แต่เดิมนิยมเรียกว่า “ค่านิยม” ในที่นี้เลือกเรียกว่า “คุณค่า” เพราะคุณค่าไม่จำเป็นต้องแพร่หลาย และอาจสัมพันธ์กับความคิดความเชื่อในระดับปัจเจกบุคคล การตีความในบทความนี้จึงมุ่งนำเสนอการเว้นระยะห่างทางเพศสถานะ ในฐานะฐานความคิดร่วมที่ใช้วิเคราะห์นวนิยายยาโออิของไทย

การเว้นระยะห่างทางเพศสถานะ เป็นยุทธศาสตร์การอ่านที่จะต่อยอดในการวิเคราะห์ประเด็นอื่นได้อีกมาก ในกรณีบริบทไทย สิ่งที่ทำให้ยาโออิซ้อนทับกับชนกลุ่มน้อยทางเพศส่วนหนึ่งเกิดจากการอ้างอิงกับอุตสาหกรรม เช่น กรณีที่นักแสดงจากซีรีส์ที่ดัดแปลงจากนวนิยายยาโออิถ่ายแบบลงนิตยสาร *Attitude* ฉบับภาษาไทย ซึ่งเป็นนิตยสารเพื่อชูความหลากหลายทางเพศ ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นในปลายปี 2559 ที่บริษัท GMMTV เริ่มสร้างซีรีส์ยาโออิ จนกระทั่งปี 2561 ที่นิตยสาร *Attitude* ปิดตัวลง นอกจากนั้น ยังมีกรณีที่กลุ่มแฟนโอรธแค้นที่พบว่า นักแสดงจาก “ซีรีส์วาย” เปิดตัวคนรักผู้หญิง หรือแสดงอัตลักษณ์ชายรักต่างเพศ ทำให้เกิดกระแสต่อต้านในโลกอินเทอร์เน็ตหลายกรณี รวมทั้งชุมชนอินเทอร์เน็ตที่วิพากษ์ปัญหาการนำเสนอผู้หญิงรักต่างเพศและกลุ่มคนที่

มีความหลากหลายทางเพศในนวนิยายยาโออิหรือสื่อยาโออิอย่างรุนแรง¹⁷

การเว้นระยะห่างทางเพศสถานะน่าจะเป็นมุมมองที่ช่วยให้เราไม่มองทั้งยาโออิหรือชนกลุ่มน้อยทางเพศเป็นภาพเดียว และในมุมมองนี้อาจช่วยให้เห็นการเมืองที่อยู่เบื้องหลังทั้งบรรทัดฐานรักต่างเพศหรือแม้แต่บรรทัดฐานรักเพศเดียวกันได้ ทั้งยังทำให้ตระหนักด้วยว่า ยุทธศาสตร์การอ่านและการตีความเปิดโอกาสให้เรามีส่วนร่วมในการสะท้อนปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศในสังคมได้ โดยที่ไม่จำกัดว่าต้องนิยามตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมเสมอไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ณัฐพ พลาหาญ (2556), “วรรณศิลป์จุฬาย ไตร่ตรอง ‘วายนะศิลป์’”, *ปจวรายสาร*, 37(1): 44-47.
- นิชชาธิย์ เลิศวิญญโรจน์ (2560), *หัวใจวาย*, กรุงเทพฯ: Bun Books.
- นัทธน้อย ประสานนาม (2562), “นวนิยายยาโออิของไทย: การศึกษาเชิงวิเคราะห์”, *วารสารวิชาการหอสมุดแห่งชาติ*, 7(2): 16-34.
- สมเกียรติ คู่ทวีกุล (2548), “ภาพสะท้อนชายรักร่วมเพศในนวนิยายไทยในสามรอบทศวรรษ (พ.ศ. 2513-2543): การศึกษาศักยภาพ ข้อจำกัด และทางออกของนักเขียนหญิง”, *วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 27(1): 136-145.
- สุภาวรัชต์ วิฒนทัฬ (2556), *ภาพแทนคนรักเพศเดียวกันในนิยายวายจากสื่ออินเทอร์เน็ต*, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนัญญา วาริสอาด (2553), *อัตลักษณ์กับบริบททางสังคมในนิยายโรมานซ์แนวข้ามภพชาติของไทย*, วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรวรรณ วิษณุวรรณกุล (2559), *ผู้หญิงกับการสร้างนวนิยายชายรักชาย*, วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

¹⁷ ดูกรณีตัวอย่างได้ใน “จะเกิดอะไรต่อไปกับความเป็น เตนิว ตามคู่ประเด็นที่มีคนตั้งข้อสังเกตไว้” (awkward 55555, 24 กรกฎาคม 2562); “ดราม่า #nnevy ทำสงครามโซเชียลก่อกวน จากเรื่องเล็กๆ ของ ไบรท์ วชิรวิญญ์” (ไทยรัฐออนไลน์, 12 เมษายน 2563); “สรุปดราม่า คริส พีรวัส งานเข้า ถูกขูดเหยียดคนเล่นมุขเหยียดถูกข่มขืน” (ไทยรัฐออนไลน์, 17 มิถุนายน 2563).

อริน พินิจวราภักษ์ (2527), *การใช้เรื่องรักร่วมเพศในนวนิยายไทย พ.ศ. 2516-พ.ศ. 2525*, วิทยานิพนธ์
ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

LazySheep (2562), *ด้ายแดง เล่ม 1-2*, พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ Hermit.

ภาษาอังกฤษ

Akatsuka, N. (2010), "Uttering the Absurd, Revaluing the Abject: Femininity and the Disavowal of Homosexuality in Transnational Boys' Love Manga", in Levi, A. et al. (eds.), *Boys' Love Manga: Essays on the Sexual Ambiguity and Cross-Cultural Fandom of the Genre*, Jefferson, North Carolina: McFarland & Company: 159-176.

Bolen, D. (2016), "Homonormativity", in Goldberg, A. (ed.), *The SAGE Encyclopedia of LGBTQ Studies*, Thousand Oaks, California: Sage: 542-544.

Fluck, W. (2017), "Reader", in Thomsen, M. et al. (eds.), *Literature: An Introduction to Theory and Analysis*, London: Bloomsbury: 157-167.

Hitoshi, I. (2015), "Representational Appropriation and the Autonomy of Desire in Yaoi/BL", translated by K. Suganuma, in McLelland, M. et al. (eds.), *Boys' Love Manga and Beyond: History, Culture, and Community in Japan*, Jackson: University Press of Mississippi: 210-232.

Jeppesen, S. (2016), "Heteronormativity", in Goldberg, A. (ed.), *The SAGE Encyclopedia of LGBTQ Studies*, Thousand Oaks, California: Sage: 492-496.

Kee, T. (2010), "Rewriting Gender and Sexuality in English Language Yaoi Fanfiction", in Levi, A. et al. (eds.), *Boys' Love Manga: Essays on the Sexual Ambiguity and Cross-Cultural Fandom of the Genre*, Jefferson, North Carolina: McFarland & Company: 126-156.

Kwon, J. (2019), *Straight Korean Female Fans and Their Gay Fantasies*, Iowa City: University of Iowa Press.

Lam, L. (2006), "Sexual Minorities", in Gerstner, D. (ed.), *Routledge International Encyclopedia of Queer Culture*, London and New York: Routledge: 519.

Laurent, E. (2014), "Sexuality and Human Rights: An Asian Perspective", in Graupner, H. and Tahmindjis, P. (eds.), *Sexuality and Human Rights: A Global Overview*, New York and Oxford: Routledge: 163-226.

Martin, F. (2017), "Girls Who Love Boys' Love: BL as Goods to Think with in Taiwan (with a Revised and Updated Coda)", in Lavin, M. et al. (eds.), *Boys' Love, Cosplay, and Androgynous Idols: Queer Fan Cultures in Mainland China, Hong Kong, and Taiwan*, Hong Kong: Hong Kong University Press: 195-219.

- Mizoguchi, A. (2003), "Male-Male Romance by and for Women in Japan: A History and the Subgenres of Yaoi Fictions", *U.S.-Japan Women's Journal*, 25: 49-75.
- Prasannam, N. (2019), "Yaoi Phenomenon in Thailand and the Fan/Industry Interaction", *Plaridel: A Philippine Journal of Communication, Media, and Society*, 16(2): 62-89.
- Ramsdell, K. (2012), *Romance Fiction: A Guide to the Genre*, Santa Barbara, California: Libraries Unlimited.
- Regis, P. (2003), *A Natural History of the Romance Novel*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Suansamut, P. (2009), *The Ideology of Love in Popular Thai Tragic Romance, 1997-2007*, unpublished Doctoral Thesis, Thai Studies Program, Chulalongkorn University.
- Welker, J. (2008), "Lilies of the Margin: Beautiful Boys and Queer Female Identities in Japan", in Martin, F. et al. (eds.), *AsiaPacifiQueer: Rethinking Genders and Sexualities*, Urbana and Chicago: University of Chicago Press: 46-66.
- Yang, L. and Xu, Y. (2017), "Chinese Danmei Fandom and Cultural Globalization from Below", in Lavin, M. et al. (eds.), *Boys' Love, Cosplay, and Androgynous Idols: Queer Fan Cultures in Mainland China, Hong Kong, and Taiwan*, Hong Kong: Hong Kong University Press: 3-19.

สื่อออนไลน์

- ไทยรัฐออนไลน์ (2563), "ดราม่า #nnevvv ทำสงครามโซเชียลก่อกวน จากเรื่องเล็กๆ ของ ไบรท์ วชิรวิทย์", สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2563, จาก <https://www.thairath.co.th/entertain/news/1818614>
- ไทยรัฐออนไลน์ (2563), "สรุปดราม่า คริส พีรวัส งานเข้า ถูกขุดเหยียดคน-เล่นมุกเหยียดถูกข่มขืน", สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2563, จาก <https://www.thairath.co.th/entertain/news/1871079>
- awkward55555 (2562), "จะเกิดอะไรต่อไปกับความเป็น เดนิว ตามดูประเด็นที่มีคนตั้งข้อสงสัยแล้ว", สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2563, จาก <https://www.siamzone.com/board/view.php?sid=4345919>
- Prepanod Nainapat (2560), "เพศไหนๆ ก็อ่านนิยาย Y ได้: พื้นที่ของวัฒนธรรม Y และความเข้าใจผิดๆ ต่อคนอ่าน กับทีมงาน Y Book Fair", สืบค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2563, จาก <https://thematter.co/rave/sit-and-have-some-chit-chat-about-y-book-fair>